

nám. Přemysla Otakara II. 34
370 01 České Budějovice
tel.: 951 424 412, 725 729 138
e-mail: zuzana.micanova@nature.cz
www.nature.cz

Státní pozemkový úřad

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ: /JC/2021

VYŘIZUJE: Ing. Zuzana Mičánová

DATUM: 14. 1. 2021

Věc: Sdělení ke komplexním pozemkovým úpravám (KPÚ) či plánům společných zařízení (PSZ) z hlediska zájmů ochrany přírody v katastrálních územích na území Jihočeského kraje mimo území CHKO.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen AOPK ČR), Regionální pracoviště Jižní Čechy, jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 75 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), má oprávnění podle ust. § 154 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“) se vyjádřit ke komplexním pozemkovým úpravám či plánům společných zařízení na území Jihočeského kraje mimo území CHKO. Na území chráněných krajinných oblastí (CHKO Třeboňsko, CHKO Blanský les) je AOPK ČR ve věci KPÚ či PSZ přímo dotčeným orgánem státní správy a vydává ke KPÚ a PSZ závazná stanoviska. Protože z kapacitních důvodů není možné, aby se AOPK ČR vyjadřovala na území mimo CHKO ke všem KPÚ či PSZ, zasíláme souhrnné vyjádření s obecnými požadavky ochrany přírody.

Z hlediska zájmů ochrany přírody je při KPÚ či PSZ důležité:

1. V případě pozemků ve vlastnictví AOPK ČR požadujeme zachovat jejich rozlohu a statut ochrany. V případě jakékoliv navrhované změny (např. změna výměry či způsobu využití vyplývající zejména ze zaměření skutečného stavu apod.) požadujeme tyto změny s odůvodněním zaslat vždy samostatně AOPK ČR k odsouhlasení.
2. Hranice a umístění zvláště chráněných území dle zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, hranice prvků soustavy Natura 2000 (EVL, ptačí oblasti) či umístění památných stromů (§ 46 zák. č. 114/1992 Sb.) jsou vyznačeny v mapové aplikaci AOPK ČR – Mapomat (mapy.nature.cz, funkční je v prohlížeči internet explorer s doplňkem Silver light).
3. Evidence případných registrovaných „Významných krajinných prvků“ není součástí „Ústředního seznamu ochrany přírody“, který má AOPK ČR k dispozici. Evidenci vede příslušný orgán ochrany přírody (obecní úřad s rozšířenou působností).
4. Z hlediska požadavků ochrany přírody a tvorby krajiny je také zásadní při realizaci KPÚ a PSZ respektovat všechny prvky Územního systému ekologické stability (ÚSES) krajiny na úrovni plánů i generelů. Problematiku ÚSES mají v kompetenci příslušné orgány ochrany přírody (obecní úřady s rozšířenou působností), kde je i dokumentace ÚSES uložena. Prvky ÚSES, které jsou zatím nefunkční, je nezbytné vymezit na jednotlivé parcely a v ideálním případě sloučit pod jednoho vlastníka (nejlépe obec) z důvodu optimalizace podmínek pro vlastní realizaci těchto prvků a pro možnosti čerpání dotací na realizaci Územního systému ekologické stability.

5. Ze stejných důvodů považujeme za optimální obdobnou úpravu vlastnických vztahů na pozemcích navržených k případné realizaci protierozních, popř. protipovodňových opatření (obnova mezí, tvorba zatravněných vsakovacích průlehů, výstavba suchých poldrů apod.) v oblastech s velkou svažitostí.

Významné je též zachování stávajících lesních remízů a malých lesních porostů v zemědělské krajině. Tyto lesní remízy jsou významné biotopy z hlediska ochrany přírody.

6. Důležité je též vynechat jakékoliv úpravy, které by měly za následek odvodňování pozemků a regulaci vodních toků.
7. Dále doporučujeme, pokud toto umožní dostatečné množství ideálně obecních pozemků, ponechat pozemky pro případnou výsadbu liniové zeleně i podél nově navrhovaných či stávajících komunikací.
8. Doporučujeme také vymezit pás oddělených, samostatných pozemků podél stávajících upravených vodních toků pro budoucí možnou revitalizaci těchto toků (min. 10 m na každou stranu od vodního toku, optimálně však 20 m) nebo alespoň pro tvorbu doprovodné zeleně břehových porostů, popř. zatravnění údolnice. Všechny pozemky, vymezené pro účely ochrany a tvorby krajiny, by měly být převedeny do příslušné vhodné kultury.

V rámci PSZ jsou často navrhovány nové propustky či jejich rekonstrukce. Některé propustky, které jsou navrženy k rekonstrukci na větších vodních tocích, je nezbytné realizovat jako migračně prostupné. Na základě našich terénních zkušeností můžeme konstatovat, že jsou vodní toky často právě kvůli nevhodně usazeným a konstruovaným trubním propustkům migračně neprostupné. Jedná se zejména o výškově nevhodné umístění propustku, které tvoří schod – bariéru, nebo je skok vytvořen samovolně přirozenými korytotvornými procesy. Z tohoto důvodu doporučujeme při zásadní rekonstrukci stávajících nefunkčních trubních propustků použít rámové propustky. Dno rámu je vhodné zapustit o přidanou výšku níže tak, aby všechny ostatní výšky a kóty povrchu vozovky a potřebné násypy zůstali zachovány dle konkrétní projektové dokumentace. Získaný prostor ve dně by měl být zasypán kamenem a prošterkován tak, aby dno toku zůstalo kontinuální s tokem před a za propustem bez výškových prahů. Štěrkové dno v propustku může být stabilizováno betonovými prahy před a za propustem a těžkým kamenným záhozem v daných výškách (nesmí vystupovat nad dno toku a tvořit schod). Toto opatření pak vhodně pomůže k odstranění migrační překážky v toku, kterou hladké dno propustku vždy je a takto může být jednoduchým opatřením odstraněno. Migrující biota tak nebude mít problém s průchodem propustkem a zároveň budou zachovány všechny parametry a potřebné světlosti pro převedení vody tělesem. Je třeba v tocích, kde ještě nejsou migračně problematické objekty, zachovávat tok migračně propustný tak, aby jeho spádové, hydraulické, hydrologické fyzikální a chemické parametry umožňovali bezpečnou a obousměrnou migraci bioty. Migrační potřebnost bioty je různá a potřeba změny biotopu v průběhu roku nebo v různých vývojových fázích života druhů je podmíněna abiotickými a biologickými faktory a je výrazně rozdílná u jednotlivých jedinců a druhů.

Větší rámové propustky, které jsou obecně realizovány zejména u frekventovanějších komunikací, by měly mít také alespoň jednu bermu migračně průchodnou také pro suchozemské živočichy. Tato bermu by měla pokračovat i za propustkem až do vhodného biotopu. V případě realizace takovýchto propustků doporučujeme ještě konzultaci konkrétních projektů na AOPK ČR.

9. Též realizace brodů by měla být navržena tak, aby brody netvořily migrační překážku, tj. aby nevystupovaly nad stávající terén vodního toku, a aby byly primárně konstruovány z přírodního materiálu (kámen).
10. V případě nově navrhovaných vodních nádrží, doporučujeme tyto navrhovat přednostně jako obtokové, obzvláště jedná-li se o přirozeně meandrující koryta vodních toků. Tůňe doporučujeme vždy navrhovat jako neprůtočné, protože takové vyhovují širšímu spektru obojživelníků, rostlin i hmyzu.

11. Kolem nově navržených polních cest, pokud toto umožní dostatečné množství ideálně obecních pozemků, doporučujeme ponechat pozemky pro případnou výsadbu liniové zeleně, a to alespoň z jedné strany komunikace.
U nově navržených místních komunikací upřednostňujeme travní povrchy či povrchy zpevněný štěrkem či šotolinou, aby byly propustné či alespoň polopropustné.
12. Jako zajímavý podklad pro plánování některých opatření v krajině může být též vrstva „**Lokalit výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem**“. Jde o důležitý nástroj druhové ochrany přírody. Vymezená lokalita výskytu zvláště chráněného druhu s národním významem (NVD) tak může nasměrovat využití území, které by potenciálně mohlo být s existencí druhu v rozporu do oblastí méně biologicky hodnotných. Může tak předcházet poškození biodiverzity efektivněji než jiné preventivní nástroje druhové ochrany v ČR. Lokality s národně významnými druhy je možné dohledat na mapovém serveru AOPK ČR (MapoMat+) v tematické úloze „Územně analytické podklady“, dále v mapové službě č. 36 – lokalita výskytu národně významného druhu.
13. Druhové složení ozelenění ve volné krajině by se mělo skládat z místně původních druhů dřevin. Realizaci krajinotvorných prvků (výsadby, výstavba tůní, vodních nádrží, revitalizace vodních toků, protierozní úpravy apod.) lze finančně hradit buď z národních dotačních programů „**Programu péče o krajinu**“ MŽP či z „**Programu obnovy přirozených funkcí krajiny**“ nebo z evropského fondu „**Operační program životní prostředí**“ (specifický cíl 4). Ve všech těchto programech funguje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako administrátor a sběrné místo pro podávání žádostí.

V rámci projednávání návrhu KPÚ či PSZ Vás tímto současně žádáme o poskytnutí informací o výše uvedených programech s možností financování realizace jednotlivých krajinotvorných prvků jak vlastníkům, tak i uživatelům dotčených pozemků včetně zástupců obce.

Při realizaci složitějších či speciálních záměrů v rámci návrhu KPÚ či PSZ je samozřejmě možné tyto záměry konzultovat přímo s AOPK ČR.

Ing. Jiří Bureš, v. r.

REDITEL REGIONÁLNÍHO PRACOVIŠTĚ